

चरक संहिता नित्य स्मरणीय श्लोकावली

वैद्य दीपक शर्मा

महर्षिणा पुनर्वसुनोपदिष्टा, तच्छिष्येणामिवेशेन प्रणीत
चरकदृढबलाभ्यां प्रतिसंस्कृता

चरकसंहिता

JAYOTI VIDYAPEETH WOMEN'S UNIVERSITY, JAIPUR

UGC Approved Under 2(f) & 12(b) | NAAC Accredited | Recognized by Statutory Councils

Printed by :
JAYOTI PUBLICATION DESK

Published by :
Women University Press
Jayoti Vidyapeeth Women's University, Jaipur

Faculty of Ayurvedic Science

Title: Charak Samhita Nitya Smarniya Shlokawali

Author Name: Dr. Deepak Sharma

Published By: Women University Press

Publisher's Address: Jayoti Vidyapeeth Women's University, Jaipur
Vedant Gyan Valley,
Village-Jharna, Mahala Jobner Link Road, NH-8
Jaipur Ajmer Express Way,
Jaipur-303122, Rajasthan (India)

Printer's Detail: Jayoti Publication Desk

Edition Detail:

ISBN: 978-93-90892-90-7

Copyright © - Jayoti Vidyapeeth Women's University, Jaipur

चरकसंहिता केनित्यस्मरणीयश्लोक (सूत्रस्थान)

- विघ्नभूतायदारोगाः प्रादुर्भूताः शरीरिणाम्।
तपोपवासाध्ययनब्रह्मचर्यव्रतायुषाम्॥
॥ च.सू. १/६ ॥
- तदाभूतेष्वनुक्रोशं पुरस्कृत्य महर्षयः।
समेताः पुण्यकर्माणि पार्श्वे हिमवतः शुभे॥
॥ च.सू. १/७ ॥
- हेतुलिङ्गौषधज्ञानं स्वस्थातुरपरायणम्।
त्रिसूत्रं शाश्वतं पुण्यं बुबुधेयं पितामहः॥
॥ च.सू. १/२४ ॥
- सामान्यं च विशेषं च गुणान्द्रव्याणिकर्म च॥
॥ च.सू. १/२८ ॥
- समवायं च तज्ज्ञात्वा तन्त्रोक्तं विधिमास्थिताः।
लेभिरेपरमं शर्म जीवितं चाप्यनित्वर १म्॥
॥ च.सू. १/२९ ॥
- हिताहितं सुखदुःखमायुस्तस्य हिताहितम्।
मानं च तच्च यत्रोक्तमायुर्वेदः स उच्यते॥
॥ च.सू. १/४१ ॥
- शरीरेन्द्रियसत्त्वात्मसंयोगो धारिजीवितम्।
नित्यगश्चानुबन्धश्च पर्यायैरायुरुच्यते॥
॥ च.सू. १/४२ ॥
- सर्वदा सर्वभावानां सामान्यं वृद्धिकारणम्।
ह्रासहेतुर्विशेषश्च, प्रवृत्तिरुभयस्य तु॥
॥ च.सू. १/४४ ॥
- सामान्यमेकत्वकरं, विशेषस्तु पृथक्त्वकृत्।
तुल्यार्थता हि सामान्यं, विशेषस्तु विपर्ययः॥
॥ च.सू. १/४५ ॥
- सत्त्वमात्मा शरीरं च त्रयमेतत्त्रिदण्डवत्।
लोकस्तिष्ठतिसंयोगात्तत्र सर्वप्रतिष्ठितम्॥
॥ च.सू. १/४६ ॥
- सपुमांश्चेतनं तच्च तच्चाधिकरणं स्मृतम्।
वेदस्यास्य, तदर्थं हि वेदोऽयं सम्प्रकाशितः॥
॥ च.सू. १/४७ ॥
- खादीन्यात्मा मनः कालो दिशश्च द्रव्यसङ्ग्रहः।

- सेन्द्रियंचेतनंद्रव्यं, निरिन्द्रियमचेतनम्॥
॥ च.सू. १/४८॥
- समवायोऽपृथग्भावोभूम्यादीनांगुणैर्मतः।
सनित्योयत्रहिद्रव्यंनतत्रानियतोगुणः॥
॥ च.सू. १/५०॥
- यत्राश्रिताःकर्मगुणाःकारणंसमवायियत्।
तद्रव्यंसमवायीतुनिश्चेष्टःकारणंगुणः॥
॥ च.सू. १/५१॥
- संयोगेचविभागेचकारणंद्रव्यमाश्रितम्।
कर्तव्यस्यक्रियाकर्मकर्मनान्यदपेक्षते॥
॥ च.सू. १/५२॥
- धातुसाम्यक्रियाचोक्तातन्त्रस्यास्यप्रयोजनम्॥
॥ च.सू. १/५३॥
- शरीरंसत्त्वसञ्ज्ञंचव्याधीनामाश्रयोमतः।
तथासुखानां, योगस्तुसुखानांकारणंसमः॥
॥ च.सू. १/५५॥
- निर्विकारःपरस्त्वात्मासत्त्वभूतगुणेन्द्रियैः।
चैतन्येकारणंनित्योद्रष्टापश्यतिहिक्रियाः॥
॥ च.सू. १/५६॥
- रूक्षःशीतोलघुःसूक्ष्मश्चलोऽथविशदःखरः।
विपरीतगुणैर्द्रव्यैर्मरुतःसम्प्रशाम्यति॥
॥ च.सू. १/५९॥
- सस्नेहमुष्णंतीक्ष्णंचद्रवमम्लंसरंकटु।
विपरीतगुणैःपित्तंद्रव्यैराशुप्रशाम्यति॥
॥ च.सू. १/६०॥
- गुरुशीतमृदुस्निग्धमधुरस्थिरपिच्छिलाः।
श्लेष्मणःप्रशमंयान्तिविपरीतगुणैर्गुणाः॥
॥ च.सू. १/६१॥
- किञ्चिद्दोषप्रशमनंकिञ्चिद्धातुप्रदूषणम्।
स्वस्थवृत्तौमतंकिञ्चित्त्रिविधंद्रव्यमुच्यते॥
॥ च.सू. १/६७॥
- यथाविषयथाशस्त्रंयथाऽग्निरशनिर्यथा।
तथौषधमविज्ञातंविज्ञातममृतंयथा॥
॥ च.सू. १/१२४॥
- षड्विद्वरेचनाश्रयाइतिक्षीरमूलत्वक्पत्रपुष्पफलानीति

॥ च.सू.४/५॥

➤ यन्त्रनिष्पीडिताद्द्रव्याद्रसःअथवाअयंस्वरसउच्यते।

॥ च.सू.४/७॥

➤ यःपिण्डोरसपिष्टानांसकल्कःपरिकीर्तितः॥

॥ च.सू.४/७॥

➤ वह्नौतुक्कथितंद्रव्यंशृतमाहुश्चिकित्सकाः।

॥ च.सू.४/७॥

➤ द्रव्यादापोत्थितात्तोयेप्रतप्तेनिशिसंस्थितात्॥
कषायोयोऽभिनिर्यातिसशीतःसमुदाहृतः।

॥ च.सू.४//७॥

➤ क्षिस्वोष्णतोयेमृदितं तत्फाण्टं परिकीर्तितम्॥

॥ च.सू.४//७॥

➤ गुरुपिष्टमयं तस्मात्तण्डुलान्पृथुकानपि।
नजातुभुक्तवान्खादेन्मात्रांखादेद्बुभुक्षितः॥

॥ च.सू.५/९॥

➤ वल्लूरंशुष्कशकानिशालूकानिबिसानिच।
नाभ्यसेद्द्वौरवान्मांसंकृशंनैवोपयोजयेत्॥

॥ च.सू.५/१०॥

➤ कूर्चिकांश्चकिलाटांश्चशौकरंगव्यमाहिषे।
मत्स्यान्दध्विचमाषांश्चयवकांश्चनशीलयेत्॥

॥ च.सू.५/११॥

➤ षष्टिकाञ्छालिमुद्गांश्चसैन्धवामलकेयवान्।
आन्तरीक्षपयःसर्पिर्जाङ्गलमधुचाभ्यसेत्॥

॥ च.सू.५/१२॥

➤ तच्चनित्यंप्रयुञ्जीतस्वास्थ्यंयेनानुवर्तते।
अजातानांविकाराणामनुत्पत्तिकरंचयत्॥

॥ च.सू.५/१३॥

Contact Us:

University Campus Address:

Jayoti Vidyapeeth Women's University

Vadaant Gyan Valley, Village-Jharna, Mahala Jobner Link Road,
Jaipur Ajmer Express Way, NH-8, Jaipur- 303122, Rajasthan (INDIA)

(Only Speed Post is Received at University Campus Address, No. any Courier Facility is available at Campus Address)

Pages : 03
Book Price : ₹ 150/-

Year & Month of Publication- 3/2/2021